

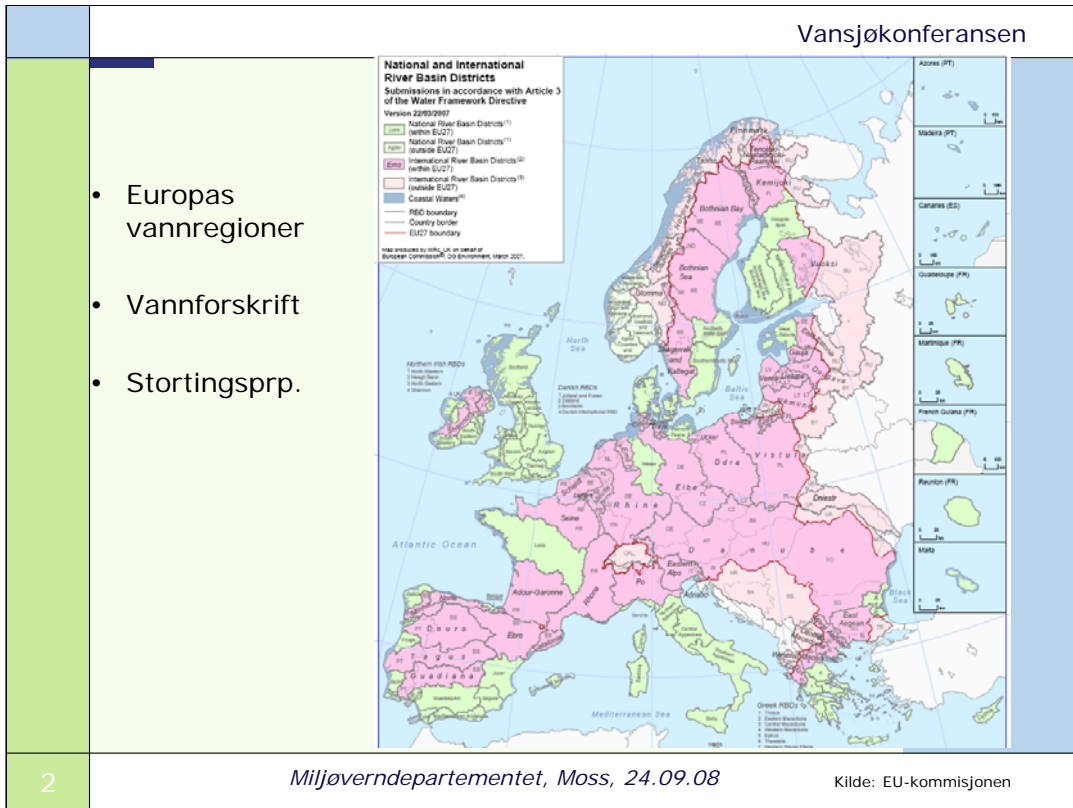
*Morsa - en spydspiss i Regjeringens
omlegging til en helhetlig
vannforvaltning*

*Heidi Sørensen, statssekretær i
Miljøverndepartementet
Vansjøkonferansen, Moss, 23.09.08*

Kjære alle sammen

Det er en glede for meg å delta på et så stort arrangement om en så viktig sak.

Spesielt morsomt er det at det arbeidet dere gjør samtidig er et faneprojekt i forhold til et nytt fokus på vann i Norge og i Europa.

- Europas vannregioner
- Vannforskrift
- Stortingsprp.

2

Miljøverndepartementet, Moss, 24.09.08

Kilde: EU-kommisjonen

-Europa har bestemt seg for et løft for vannmiljøet.

-Her ser vi Europas nasjonale vannregioner (grønne) og de internasjonale (rosa)

-Norge følger opp

-vannforskrift vedtatt i 2006

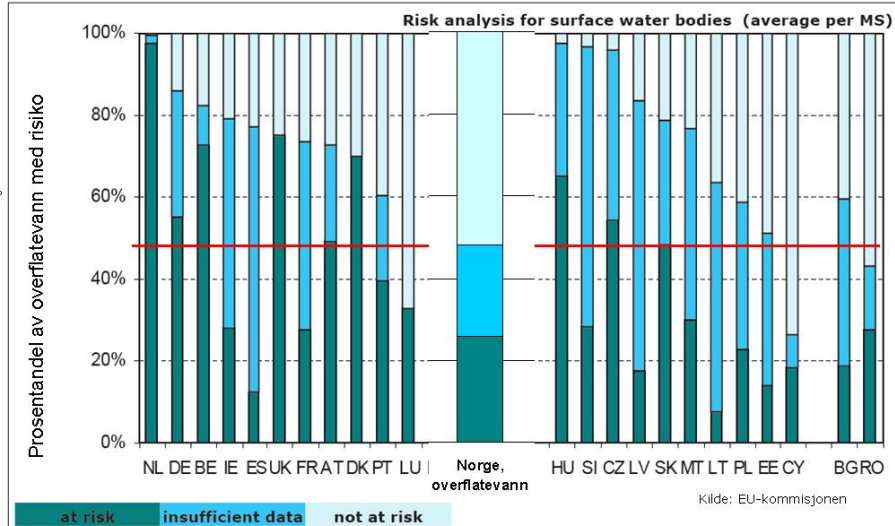
-Proposisjon oversendt Stortinget

Oppfølging innebærer kostnader for stat, kommune og private aktører

Likevel har Norge et godt utgangspunkt, som vi vil se av neste lysark

Implementation Results Article 5 analysis - 5

3

Miljøverndepartementet, Moss, 24.09.08

Illustrasjonen viser første rapportering i EU om faren for ikke å nå miljømål i overflatevann innen 2015 for alle medlemsland som rapporterte innen fristen

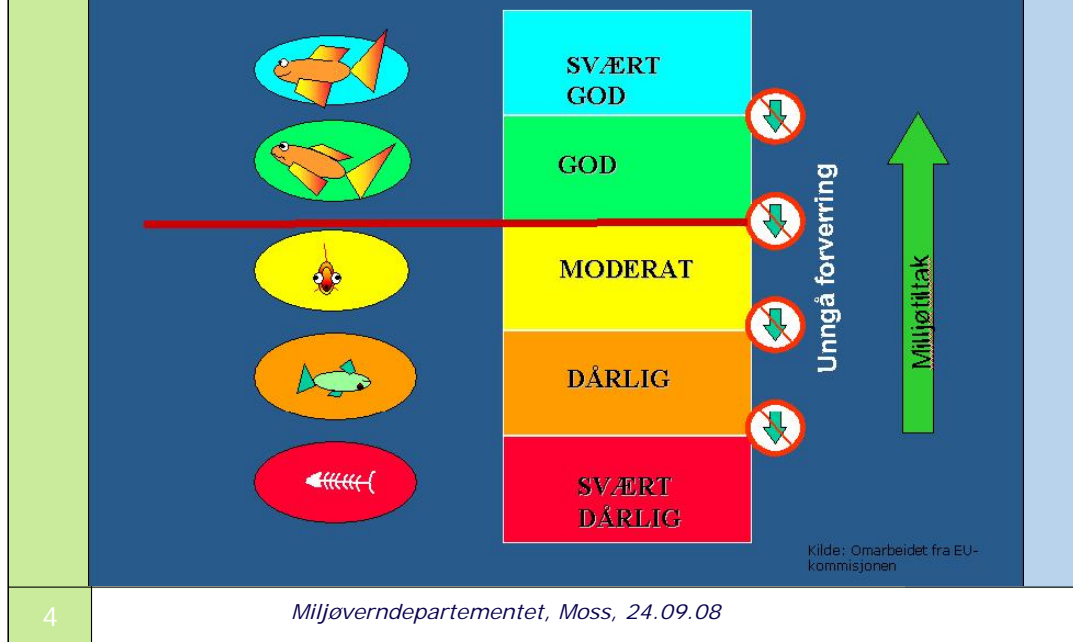
Eks. Nederland, England og Danmark (NL - nær 100 % av vannforekomstene i risikosonen, UK -75% og DK-70%)

Vi blir slått av Luxemburg (LU), Cypros (CY) og Romania (RO) !

Nå har dere fått innføring i vanndirektivet fra Fylkesmannen. Vanndirektivet er regjeringens viktigste redskap for å få en mer helhetlig vannforvaltning.

Jeg vil trekke fram fire viktige forhold i vanndirektivet som vi fra departementets side er spesielt opptatte av.

Målstyring etter kjemisk og økologisk kvalitet – ”økosystembasert forvaltning”

4

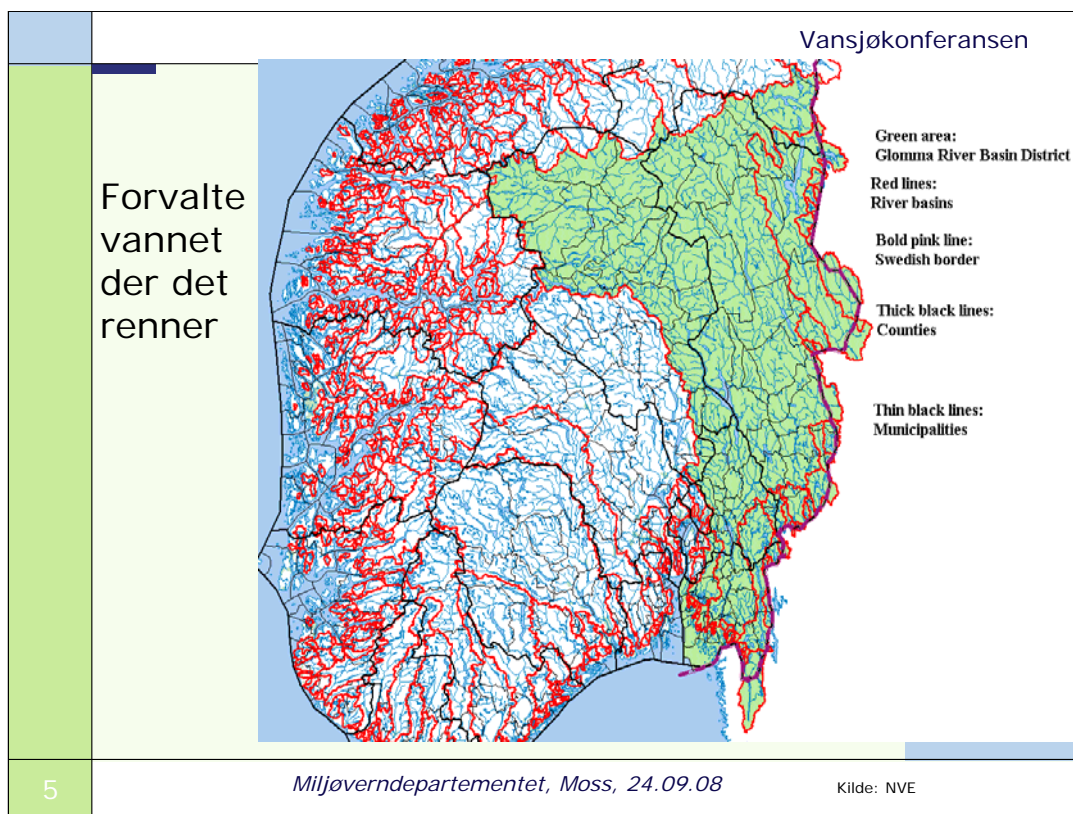
Miljøverndepartementet, Moss, 24.09.08

- Det første hovedgrepet er de nye miljømålene; konkrete og etterprøvbare mål satt i hver enkelt vannforekomst.
- Vi mener det er riktig å orientere oss bort fra enkle reguleringer som gjelder likt overalt.
- Det er viktig til å se hvordan planter og dyr trives i den enkelte vannforekomsten.
- Bør deretter finne ut hva som må til i hvert enkelt tilfelle for å nå miljømålet.
- Det er dette vi kaller økosystembasert forvaltning
- I følge denne målstyringen er det ambisiøst å nå "nest best" miljøkvalitet som standard miljømål.
- Mange steder går det greit, men for enkelte sårbare vannforekomster (les Morsa) vil dette være veldig krevende.

Vannkvaliteten i Vansjø:

Vestre Vansjø: klasse 5 (svært dårlig)

Østre Vansjø: klasse 4 (dårlig)

Det andre hovedgrepet er at vannet skal forvaltes der det renner. Det skal forvaltes innenfor hele nedbørfelt og ta med den kystsonen som blir berørt.

Dette er logisk, men ikke helt uproblematisk, fordi fylkesgrenser og kommunegrenser skjærer gjennom nedbørfeltene.

Dette har vi imidlertid langt på vei løst gjennom etableringen av vannregionutvalg og vannområdeutvalg på vassdragsnivå.

Ta med alle påvirkninger – og alle påvirkere

Kilder: NIVA, NVE, Biopix.dk,
Tafjord Kraft, Jon Lasse Bratli

Det tredje hovedgrepet er å ta med alle påvirkninger – og alle påvirkere og se ting i sammenheng.

(8 bilder som kan klikkes opp)

1. Gruver
2. Overgjødsling (eutrofiering/algevekst)
3. Fisk død av forsurening/sur nedbør
4. Avløp – e-kolibakterier (i f.eks. badevann)
5. Fysiske inngrep (Tafjord-dammen)
6. Legger bekker i rør /evt. forurensning
7. Fremmede arter (kongekrabben)
8. Fremmede arter (Fisk - ørekyte)

- Forurensning
- Fysiske inngrep
- Fremmede arter

Kilde: NIVA

7

Miljøverndepartementet, Moss, 24.09.08

Fjerde hovedgrep: GOD INVOLVERING OG KOORDINERING. Alle skal være med , men én må lede arbeidet.

I Morsa er det gjennom en tiltaksanalyse besluttet å gjennomføre de

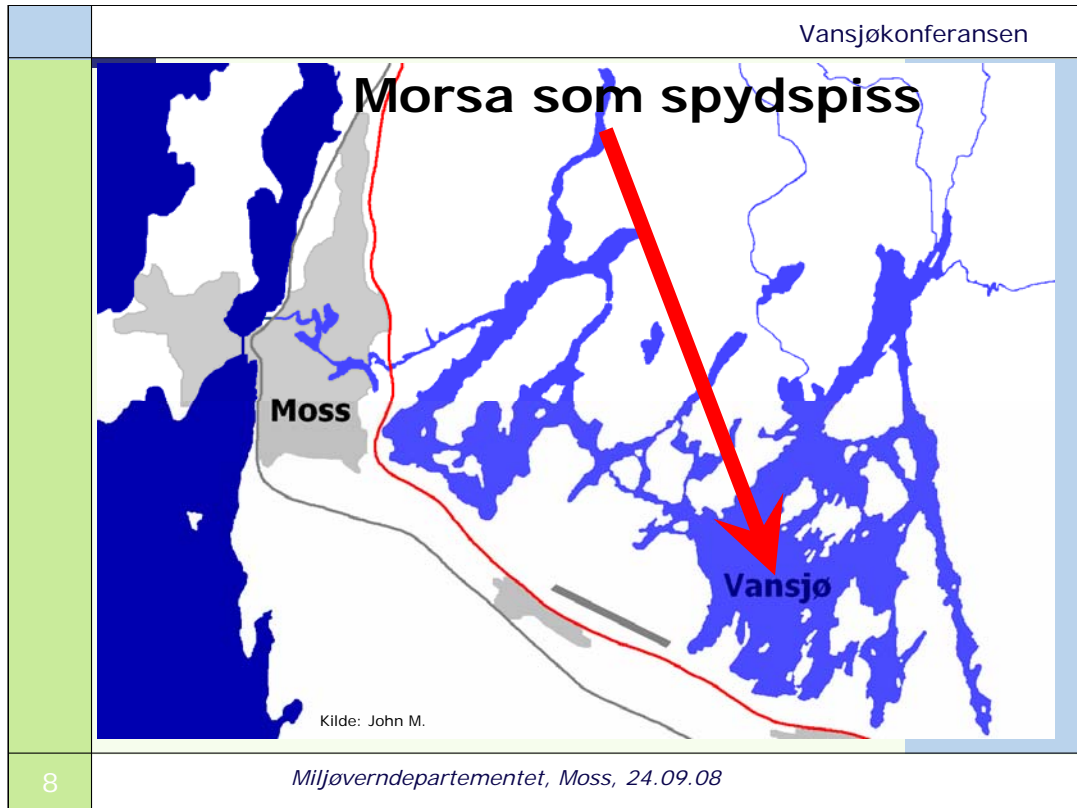
Dette er måten å jobbe på, og det har dere funnet et godt konsept for i Morsa

Alle må ta sin del av ansvaret (oppstrømskommunen, bøndene, fabrikken, avløp fra private hus osv.)

Forurensningen i Morsa og Vansjø er fordelt på følgende kilder:

jordbruk:	57%
spredte avløp:	11%
kommunale avløp:	6 %
bakgrunnsavrenning:	26%

Rygge flyplass – nedbyggingspress- streng utslippstillatelse fra FM - avisningsvæske til avløpsanlegg og flere andre tiltak for å redusere ulempene.

- Demonstrasjonsprosjekt under vanndirektivet i 2003, pilotvannområde siden 2004
- egne midler på statsbudsjettet siden 2002
- viktig med noen som går foran og viser vei
- mye å lære bort til andre vannområder – stor overføringsverdi

Kantvegetasjon og rensепarker

9

Miljøverndepartementet, Moss, 24.09.08

Kilde: Morsa-prosjektet

MORSA- planting av kantvegetasjon og rensепarker

En av de tingene vi har lært av Morsa er at det er viktig med grundige undersøkelser og vel funderte tiltaksutredninger.

Vi har allerede snakket om viktigheten av en fornuftig organisering, slik at alle blir involvert og at det er de det gjelder som sitter i førerstolen.

	Vansjøkonferansen	
	<ul style="list-style-type: none"> • Erosjon fra landbruket • Vellykket med mindre pløying • Prøveprosjekt med redusert gjødsling 	
	10	<p style="text-align: center;"><i>Miljøverndepartementet, Moss, 24.09.08</i> Kilde: Fylkesmannen i Østfold</p>

Bilde fra Hobøl-elva som renner til Vansjø. Erosjon av arealer sådd med høstkorn. Resultat: "grå" elv med jordpartikler og fosfor.

Vi er kjent med landbrukets regionale miljøprogrammet både for Oslo/Akerhus og Østfold, og er godt fornøyd med vinklingen mot vann.

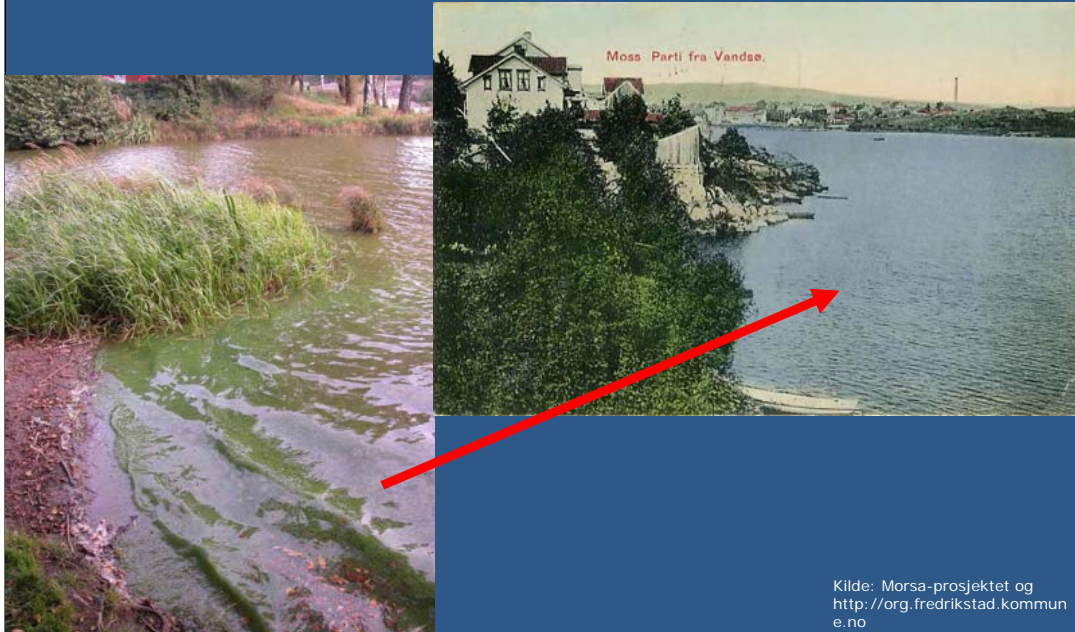
Spørsmålet er om det er nok bare med "gulrot". FOSFOR-nivåene må ned ! Vellykket med mindre pløying, men vi må også ha mindre gjødsling. Prøveprosjektet med redusert gjødsling til Vestre Vansjø er derfor særdeles interessant.

Nye tiltak og virkemidler må på plass. Tilskuddene må opp – og det må mer differensiering til selv om det kan oppleves som utrettferdig.

Kanskje må vi i enkelte sårbare områder definere et "Maksimalt lovlig innhold av plantetilgjengelig fosfor i jord". Enkelte andre land har gjort det.

Vi har et godt samarbeid med LMD, og jeg vet at de jobber godt nye virkemidler.

Det er et stykke igjen, men selv om det tar tid, skal miljøtilstanden tilbake dit den var for noen tiår siden

Fra blågrønnalgesuppe i badeparken til rent og friskt vann som egner seg som drikkevann, badevann og til friluftsliv.

Overgjødning er fortsatt et stort miljøproblem som begrenser mangfoldet og bruken av vann.

Det tar tid å se effekten av tiltakene, særlig tiltakene i landbruket.

Det er mer enn 50 år siden det industrialiserte landbruket ble innført og vannklosettene ble installert - flere tiår før rensingen kom.

Slikt sett er det gledelig å høre at det nesten ikke har vært algeproblemer i år - og derfor heller ingen badeforbud.

Med tanke på de ustabile klimatiske forhold som vi kan vente oss, må vi imidlertid fortsatt være forberedt på år med spesielt dårlig vannkvalitet.

Takk for innsatsen !

Takk for innsatsen for å bedre vannkvaliteten i Vansjø!

Lykke til med det videre arbeidet!